

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
кафедра фізичної культури, спорту та методики викладання

Допущено до захисту
Завідувач кафедри фізичної культури,
спорту та методики викладання
« ____ » листопада 2024

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНИХ ПРІОРИТЕТІВ У СПОРТСМЕНІВ

Кваліфікаційна робота магістра

Виконавець: здобувач другого рівня вищої
освіти,
групи м2ФКСз

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 017 Фізична культура і
спорт

Освітньо-професійна програма:
«Фізична культура і спорт»

Руслан ЛИХОЛАТ

Керівник: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри фізичної культури, спорту
та методики викладання

Наталя САМСУТІНА

Рецензент: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри хореографії та фітнесу
Ольга АНАСТАСОВА

Запоріжжя – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	10
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНИХ ПРІОРИТЕТІВ У СПОРТСМЕНІВ.....	14
1.1. Психологічні аспекти формування мотиваційних пріоритетів у спортсменів	14
1.2. Фактори, що впливають на формування мотиваційних пріоритетів у спортсменів.....	19
Висновки до першого розділу.....	23
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ....	25
2.1. Методи дослідження.....	25
2.2. Організація дослідження.....	29
Висновки до другого розділу.....	31
РОЗДІЛ III. ДОСЛІДЖЕННЯ ТА АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНИХ ПРІОРИТЕТІВ У СПОРТСМЕНІВ	33
3.1. Визначення мотиваційних пріоритетів у спортсменів.....	33
3.2. Аналіз результатів дослідження формування мотиваційних пріоритетів у спортсменів	37
Висновки до третього розділу.....	50
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	54

ВСТУП

Актуальність. Спорт є невід'ємною частиною сучасного життя, яка не лише сприяє фізичному розвитку, а й формує психологічні якості особистості. Мотивація, як один із ключових факторів успішної діяльності спортсменів, визначає їхнє прагнення до досягнення високих результатів, наполегливість у тренуваннях та готовність долати труднощі. У процесі підготовки спортсменів важливо зрозуміти, які саме мотиваційні пріоритети впливають на їхню діяльність і як ці пріоритети формуються.

Дослідження показують, що мотивація може бути як внутрішньою, так і зовнішньою. Внутрішня мотивація пов'язана з особистими інтересами, задоволенням від самого процесу тренування і прагненням до самовдосконалення. Зовнішня мотивація може виникати з-за впливу оточення, досягнень у змаганнях або фінансових винагород. Важливо виявити, як різні фактори, такі як психологічна підтримка тренера, змагання з іншими спортсменами, і власні цінності, впливають на формування цих пріоритетів.

Систематичне дослідження мотиваційних пріоритетів у спортсменів має практичне значення для створення ефективних тренувальних програм, що сприяють не лише фізичній підготовці, а й психологічному розвитку. Важливо, щоб тренери та психологи розуміли індивідуальні особливості кожного спортсмена і могли адаптувати підходи до мотивації в залежності від їхніх потреб і цілей.

Отже, тема "Формування мотиваційних пріоритетів у спортсменів" є надзвичайно актуальною, оскільки розуміння мотиваційних факторів може суттєво вплинути на їхній спортивний розвиток і досягнення.

Предмет дослідження: мотиваційні пріоритети у спортсменів.

Об'єкт дослідження: процес формування мотиваційних пріоритетів у спортсменів.

Мета дослідження: виокремити фактори, що впливають на формування мотиваційних пріоритетів у спортсменів, засобами педагогічного експерименту довести ефективність впливу різних факторів на формування мотиваційних пріоритетів.

Завдання дослідження:

1. Аналіз теоретичних аспектів формування мотиваційних пріоритетів у спортсменів.
2. Проведення педагогічного дослідження мотиваційних пріоритетів у спортсменів.
3. Аналіз впливу різних факторів на формування мотиваційних пріоритетів.
4. Розробка практичних рекомендацій для тренерів та психологів у спортивних колективах.

Методи дослідження

Для досягнення поставлених цілей і завдань у дослідженні "Формування мотиваційних пріоритетів у спортсменів" використовувалися різноманітні методи, що дозволяють отримати комплексні та об'єктивні дані про мотивацію спортсменів. Теоретичні методи, такі як аналіз і синтез, були застосовані для вивчення наукової літератури з питань мотивації в спорті, що дало змогу систематизувати знання в цій галузі. Після збору інформації проводилось узагальнення та класифікація отриманих даних, що дозволило виділити ключові фактори, які впливають на мотивацію, та їхню класифікацію за різними критеріями, зокрема на внутрішні та зовнішні.

Емпіричні методи, зокрема спеціально розроблений опитувальник, використовувалися для збору даних про мотиваційні пріоритети спортсменів, що дозволило оцінити рівень різних видів мотивації, таких як мотивація на результат, самовдосконалення та спілкування. Додатково застосовувались методи педагогічного спостереження за тренуваннями та змаганнями, що

надало якісні дані про поведінку спортсменів і їхній рівень залучення до тренувального процесу.

Отримані дані були оброблені за допомогою методів математичної статистики, таких як t-тести та методи порівняння середніх значень, що дозволило виявити значущі різниці між різними групами спортсменів. Кількісний і якісний аналіз використовувалися для детального дослідження мотиваційних показників: кількісний аналіз дозволив оцінити рівень різних видів мотивації, а якісний — заглибитися в контекст і фактори, що впливають на мотивацію. На основі отриманих даних була розроблена модель формування мотиваційних пріоритетів, яка враховує специфіку різних видів спорту та індивідуальні особливості спортсменів. Ця модель може бути використана для розробки тренувальних програм і психологічних стратегій підтримки. Завдяки застосуванню цих методів було отримано комплексні дані про мотиваційні пріоритети спортсменів у різних видах спорту, що дозволяє зробити обґрунтовані висновки та рекомендації для тренерів і фахівців у сфері фізичного виховання.

Експериментальну базу дослідження став спортивний комплекс компанії "Зас" у Запоріжжі. Усього експериментальним дослідженням було охоплено 67 осіб: 15 спортсменів циклічних видів спорту, 25 спортсменів ігрових видів спорту, 12 єдиноборців та 15 спортсменів художніх видів спорту. Усі учасники були у віковій категорії від 15 до 21 року.

Практичне значення одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальному підтвердженні педагогічних умов формування мотиваційних пріоритетів у спортсменів на базі Бердянського державного педагогічного університету. Розроблені методичні рекомендації та програма навчання можуть бути впроваджені в навчальний процес, що сприятиме підвищенню мотивації студентів, розвитку їхніх професійних і особистісних якостей, а також покращенню загального психоемоційного стану.

Крім того, результати дослідження можуть бути корисними для викладачів фізичного виховання та тренерів у інших навчальних закладах, що сприятиме поширенню ефективних мотиваційних стратегій як засобу розвитку фізичних і соціальних компетенцій молоді.

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (38 найменувань). Загальний обсяг магістерської роботи – 57 сторінок. Робота містить 8 таблиць та 1 рисунок.

ВИСНОВКИ

Дослідження "Формування мотиваційних пріоритетів у спортсменів" дозволило глибше зрозуміти ключові аспекти мотивації у спортивній діяльності, що є важливими для підвищення ефективності тренувального процесу та покращення результатів спортсменів.

1. Аналіз теоретичних аспектів формування мотиваційних пріоритетів у спортсменів. У рамках цього завдання було вивчено 35 наукових джерел, що охоплюють теоретичні основи мотивації у фізичному вихованні та спорті. В результаті аналізу було виявлено, що мотиваційні пріоритети формуються під впливом багатьох чинників, таких як особистісні особливості спортсменів, соціальні умови, а також специфіка видів спорту. Це підкреслює необхідність індивідуального підходу до формування мотивації у спортсменів.

2. Проведення педагогічного дослідження мотиваційних пріоритетів у спортсменів. Педагогічне дослідження включало опитування 67 спортсменів різних спеціалізацій (циклічні, ігрові, єдиноборства, художні види спорту). Зібрані дані показали, що мотивація на результат, самовдосконалення та процес занять спортом є найбільш значущими для спортсменів. Статистичний аналіз підтвердив наявність суттєвих відмінностей у мотиваційних пріоритетах між різними групами спортсменів, що відкриває нові перспективи для подальшого вивчення.

3. Аналіз впливу різних факторів на формування мотиваційних пріоритетів. Було виявлено, що на мотивацію спортсменів впливають як внутрішні фактори (особистісні цінності, потреби), так і зовнішні (умови тренувань, соціальна підтримка). Наприклад, у спортсменів ігрових видів спорту спостерігається вища мотивація до спілкування, тоді як у єдиноборців – до самовдосконалення. Це свідчить про те, що тренери повинні враховувати специфіку мотивації залежно від виду спорту при плануванні тренувальних процесів.

4. Розробка практичних рекомендацій для тренерів та психологів у спортивних колективах. На основі отриманих результатів були сформульовані практичні рекомендації, які можуть бути використані тренерами та психологами для оптимізації тренувальних процесів. Рекомендації включають розробку індивідуальних мотиваційних планів для спортсменів, організацію групових занять для підвищення мотивації до спілкування та впровадження різноманітних методик, спрямованих на розвиток самовдосконалення.

Таким чином, проведене дослідження не лише поглибило знання про мотиваційні пріоритети спортсменів, а й запропонувало практичні рішення, які можуть бути застосовані в спортивній практиці для підвищення ефективності тренувань та поліпшення спортивних результатів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук Т. Роль мотивації в навчанні студентів. Педагогічні науки: зб. наук. пр. (м. Харків, 20 трав. 2022 р.). Харків, 2022. С. 62-68.
2. Андрущенко В., Табачук І. Формування особистості вчителя в сучасних умовах. Політичний менеджмент: тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 20 берез. 2020 р.). Запоріжжя, 2020. С. 58–59.
3. Безверхня Г. В., Гончар Г. І. Мотиваційні пріоритети до успішної діяльності студентів факультету фізичного виховання. Фізичне виховання студентів: матеріали міжнародної наук.-практ. конф. (м. Харків, 15 черв. 2022 р.). Харків: ХООНКУ – ХГДІ, 2022. С. 18-23.
4. Бондарчук Н., Чернов В. Застосування психолого-мотиваційного критерію при реалізації диференційованого підходу до фізичного виховання студентів. Спортивний вісник Придністров'я: зб. наук. пр. (м. Дніпропетровськ, 10 берез. 2021 р.). Дніпропетровськ, 2021. С. 17-23.
5. Громов Д. Сучасні підходи до мотивації у фізичному вихованні. Вісник науки: журн. (м. Одеса, 10 черв. 2023 р.). Одеса, 2023. С. 58-62.
6. Гунько П. М. Ставлення студентської молоді з різним рівнем фізичної підготовленості до фізкультурно-оздоровчої діяльності. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: зб. наук. пр. (м. Харків, 10 жовт. 2023 р.). Харків: ХДАДМ, 2023. С. 146-149.
7. Гусак О. О. Мотиваційні аспекти у фізичному вихованні. Спорт і молодь: зб. наук. пр. (м. Київ, 25 жовт. 2022 р.). Київ, 2022. С. 55-60.
8. Данилевич М. В., Ярошик М. Я. Орієнтація навчального процесу бакалаврів фізичного виховання в контексті євроінтеграції. Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. (м. Львів, 28 квіт. 2020 р.). Львів: НФВ «Українські технології», 2020. С. 65–70.
9. Дмитрієва М. А., Крилов А. А., Нафтул'єв А. І. Динаміка мотиваційної сфери майбутнього психолога у процесі здобуття другої вищої освіти. Редакційна колегія. С. 141.

10. Дяченко О. В. Фактори, що впливають на фізичну активність студентів. Вісник фізичного виховання: журн. (м. Дніпро, 15 вер. 2023 р.). Дніпро, 2023. С. 15-20.
11. Зайцева О. А. Мотиваційні фактори у студентів вищих навчальних закладів. Психологічний журнал: зб. наук. пр. (м. Київ, 5 трав. 2022 р.). Київ, 2022. С. 25-30.
12. Ільченко А. І. Ціннісне ставлення особистості до різних складових фізичної культури. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. пр. (м. Київ, 5 черв. 2020 р.). Київ: КНУ, 2020. С. 431-438.
13. Коваленко С. А. Аналіз мотиваційних чинників у студентів. Наукові записки: зб. наук. пр. (м. Київ, 1 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 77-82.
14. Кожевникова Л., Дзюба З. Специфіка питання про виховання особистої фізичної культури студентів сучасної вищої школи. Теорія та методика фізичного виховання: зб. наук. пр. (м. Харків, 10 берез. 2021 р.). Харків: ХДАДМ, 2021. С. 47.
15. Крамаренко А. М. Професійно-педагогічні цінності майбутніх учителів початкової школи. Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. (м. Львів, 15 черв. 2021 р.). Львів: НФВ «Українські технології», 2021. С. 100–104.
16. Лаврова Т. В. Мотивація у спортивній діяльності: огляд досліджень. Спорт і наука: журн. (м. Львів, 15 вер. 2023 р.). Львів, 2023. С. 20-25.
17. Литвиненко І. Причини безвідповідального відношення молоді до свого здоров'я. Матеріали міжнародної наук.-практ. конференції «Фізична культура, спорт та здоров'я нації» (м. Миколаїв, 10 жовт. 2022 р.). Миколаїв: МДПУ, 2022. С. 173-179.

18. Лях Т. Л. Мотивація до волонтерської діяльності. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2012. №. 22 (8). С. 84-91.
19. Мазін В. М. Формування культури професійної самореалізації майбутніх учителів фізичного виховання. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2021. 22 с.
20. Маркова А. К., Матис Т. А., Орлов А. Б. Формування мотивації учіння. М.: Педагогіка, 2021. 284 с.
21. Мельникова А. Мотиваційні пріоритети у фізичному вихованні студентів. Наукові дослідження: зб. наук. пр. (м. Черкаси, 1 черв. 2023 р.). Черкаси, 2023. С. 38-42.
22. Нікітін П. Вплив спортивної діяльності на розвиток особистості. Спортивний вісник: зб. наук. пр. (м. Київ, 25 лип. 2023 р.). Київ, 2023. С. 67-72.
23. Петров А. М. Мотивація студентів до занять фізичною культурою: фактори і наслідки. Наука та освіта: зб. наук. пр. (м. Київ, 15 черв. 2022 р.). Київ, 2022. С. 90-95.
24. Петровська Н. В. Мотивація до занять спортом у молоді: соціальний вимір. Соціологічні дослідження: зб. наук. пр. (м. Одеса, 10 вер. 2023 р.). Одеса, 2023. С. 45-50.
25. Поліщук В. Мотивація до занять спортом у дітей та молоді. Наука і освіта: журн. (м. Київ, 30 черв. 2023 р.). Київ, 2023. С. 40-45.
26. Пташник Л. Мотивація до фізичної активності у молоді: огляд літератури. Психологічний огляд: журн. (м. Львів, 15 берез. 2022 р.). Львів, 2022. С. 49-54.
27. Сидоренко Т. Роль мотивації в розвитку фізичної культури. Фізична культура, спорт і здоров'я: зб. наук. пр. (м. Одеса, 10 трав. 2022 р.). Одеса, 2022. С. 25-30.

28. Стефанюк А. Мотиваційні чинники у виборі виду спорту. Спортивний вісник: журн. (м. Дніпро, 1 серп. 2023 р.). Дніпро, 2023. С. 54-58.
29. Ткаченко О. Психологічні аспекти мотивації у спорті. Психологія і спорт: журн. (м. Київ, 25 квіт. 2023 р.). Київ, 2023. С. 14-19.
30. Ткачук О. А. Взаємозв'язок мотивації та успіху у спорті. Наукові записки: зб. наук. пр. (м. Харків, 30 черв. 2023 р.). Харків, 2023. С. 29-34.
31. Чередніченко І. Психологічні аспекти формування мотиваційних пріоритетів у спортсменів. Спорт і наука: зб. наук. пр. (м. Львів, 30 черв. 2023 р.). Львів, 2023. С. 88-93.
32. Чередніченко І. Сучасні тенденції в мотивації молоді до фізичної активності. Вісник фізичної культури: зб. наук. пр. (м. Львів, 1 трав. 2022 р.). Львів, 2022. С. 42-48.
33. Шевченко В. Вплив спортивної діяльності на розвиток мотиваційних пріоритетів. Спорт і здоров'я: зб. наук. пр. (м. Харків, 10 берез. 2023 р.). Харків, 2023. С. 60-65.
34. Шевчук І. Вплив фізичної активності на соціалізацію молоді. Соціальні дослідження: журн. (м. Київ, 20 вер. 2023 р.). Київ, 2023. С. 75-80.
35. Яковенко В. Психологічні чинники мотивації у фізичному вихованні. Психологічний вісник: зб. наук. пр. (м. Київ, 10 черв. 2021 р.). Київ, 2021. С. 12-17.
36. Яременко Ю. Фактори, що впливають на мотивацію учнів до занять фізичною культурою. Освіта і фізична культура: зб. наук. пр. (м. Одеса, 15 квіт. 2023 р.). Одеса, 2023. С. 71-76.
37. Яценко Т. Мотивація студентів до занять спортом: сучасні тенденції. Психологічний журнал: журн. (м. Харків, 5 серп. 2022 р.). Харків, 2022. С. 35-40.
38. Sapp, M. Motivation in sky-sport. Kansas City, 1978. 36 p.